

Sebastian Bokhari Irminger
sebastian.bokhari-irminger@sgi.se

Problemformulering – utformning av offentliga rum

Att bo och verka nära vatten medför många fördelar, bland annat närhet till transportvägar och närhet till livsnödvändiga naturresurser. För många medför det också rekreativa värden, kulturell identitet och förhöjd livskvalitet. Av Sveriges 18 största städer ligger samtliga vid vatten. Samtidigt innebär ett liv nära vatten också en exponering för översvämningssrisker.

I dagens klimat är antalet människor i Sverige som drabbas av återkommande översvämningar relativt litet, men ökad nederbörd, högre vattenflöden och stigande havsnivåer kommer att öka sannolikheten för översvämning. Som svar på detta kan ett ökat antal samhällen förväntas bygga översvämningsskydd.

Rätt utformade så minskar skydden sannolikheten att översvämning inträffar, men de eliminerar inte risken helt. Dels kan händelser bortom vad skydden är dimensionerade för inträffa, dels så kan skydden brista på grund av undermålig konstruktion eller underhåll. När ett område en gång har pekats ut som riskområde för översvämning bör det därför alltid betraktas som ett riskområde, även om översvämningsskydd byggs.

Det vore önskvärt om översvämningsskydd ledde till höjd allmän medvetenhet om vilka områden som är riskområden för översvämning, men i praktiken kan det motsatta ofta förväntas ske. När översvämningsskydd är byggda ses de som en garant för att risken för översvämning är hanterad och eliminerad, vilket kan leda till en sänkt beredskap. Skydd motiverar i många fall också till ytterligare exploatering bakom skydden. Trots att sannolikheten för översvämning minskar efter att skydden har anlagts kan alltså samhällets sårbarhet öka om översvämning ändå skulle ske. Detta fenomen kallas för levé-effekten (eng. levee effect).

Det föreslagna examensarbetet syftar till att undersöka hur man genom gestaltning och utformning av det offentliga rummet kan bidra till att stärka allmänhetens medvetenhet om att översvämningsskyddade samhällen fortfarande är i riskområden för översvämning, och därmed bidra till en ökad beredskap inom skyddade samhällen. Förslag på frågeställningar som examensarbetet kan sikta mot att besvara/undersöka är:

- Hur utformas det offentliga rummet så att medborgare blir medvetna om att de bor inom ett riskområde även om översvämningsskydd finns?
- Hur utformas det offentliga rummet så att medborgare känner sig manade att höja sin egen beredskap trots att översvämningsskydd finns?
- Hur utformas det offentliga rummet så att medborgare förstår att det finns risker, utan att det slår över och skapar en oproportionerlig ångslan? Kan utformningen göras så att känslan blir

den omvända, att kännedom om vilka risker som finns och hur de hanteras ger en ökad känsla av kontroll och trygghet?

- Hur utformas det offentliga rummet för att underlätta för boende och räddningspersonal i en krissituation när översvämningsskyddets funktion inte räcker till eller är skadat, exempelvis genom att underlätta evakuering?